Ministerstvo zdravotnictví

NÁRODNÍ SCREENINGOVÉ CENTRUM

Dvě desetiletí dat, tisíce odhalených nádorů. Mamografický screening propojuje kvalitu, data a dostupnou péči

Vytvořeno: 11. 11. 2026 Poslední aktualizace: 11. 11. 2026

Více než 13,6 milionu screeningových mamografií a téměř 78 tisíc odhalených nádorů prsu. To jsou výsledky českého mamografického screeningu od jeho zahájení v roce 2002 do konce roku 2025. Za těmito čísly stojí nádory odhalené ještě před prvními příznaky, větší šance na úspěšnou léčbu a zachráněné životy. U žen, kterým je rakovina prsu diagnostikována v I. stadiu, je pětileté relativní přežití 100 %.

Český program screeningu karcinomu prsu funguje od roku 2002. Jeho základem je síť specializovaných pracovišť s pravidelně kontrolovanou kvalitou a dlouhodobý sběr dat o provedených vyšetřeních a jejich výsledcích. Právě tato kombinace umožňuje sledovat přínos programu a cíleně zlepšovat jeho fungování.

„Podpora prevence patří k prioritám zdravotnictví. Naším úkolem je vytvářet takové podmínky, aby se ženy mohly na vyšetření snadno objednat a měly k dostupné péči důvěru. Děkuji všem, kteří mamografický screening dlouhodobě rozvíjejí a pomáhají ženám odhalit onemocnění v době, kdy mají největší šanci na úspěšnou léčbu,“ uvádí Adam Vojtěch, ministr zdravotnictví.

Malý nález může změnit celý příběh

V České republice klesla mezi lety 2002 a 2024 věkově standardizovaná úmrtnost na karcinom prsu o 36,7 %. Na příznivém vývoji se podílí časnější diagnostika i pokroky v léčbě. Výsledky za roky 2019–2024 ukazují, že více než tři čtvrtiny nádorů odhalených při screeningu tvořily malé invazivní nádory nebo neinvazivní karcinomy, které dosud neprorůstají do okolní tkáně. ***„Mamografie dokáže zachytit i malé nádory, které si žena ještě nemůže nahmatat. Včasný nález nám dává větší šanci na úspěšnou léčbu a u řady pacientek umožňuje i méně zatěžující postup. Aby screening mohl tento přínos naplnit, potřebujeme, aby ženy přicházely pravidelně každých 24 měsíců a vyšetření neodkládaly jen proto, že nemají žádné obtíže,“*** vysvětluje Jan Daneš, předseda Komise pro program screeningu karcinomu prsu ministerstva zdravotnictví.

Na mamografii chodí více žen. Důležité je vracet se každé dva roky.

Po poklesu během pandemie covidu v letech 2020 a 2021 účast žen na mamografickém screeningu postupně roste. Podle údajů za rok 2025 podstoupilo screeningovou mamografii během posledních dvou let 60,9 % žen ve věku 45–69 let. Pokud sledujeme delší, tříleté období a zahrneme i diagnostické mamografie, dosahuje podíl vyšetřených žen 71,1 %. Pro účinné fungování screeningu je však zásadní, aby se ženy na preventivní vyšetření vracely pravidelně každých 24 měsíců.

„Je povzbudivé, že po pandemii opět sledujeme postupný nárůst zájmu o screening. Dalším cílem je oslovit ty ženy, které screening dosud nevyužívají, a podpořit pravidelnou účast těch, které již do programu vstoupily. Díky datům můžeme sledovat, kde se to daří a kde je potřeba podporu posílit,“ říká Ondřej Májek, vědecký vedoucí Národního screeningového centra.

Kvalita pracovišť pod pravidelnou kontrolou

V České republice funguje síť 75 mamografických screeningových center. Jde o pracoviště, která musí splňovat stanovené požadavky na personální a přístrojové vybavení i organizaci péče. Jejich výsledky se pravidelně vyhodnocují prostřednictvím datového auditu a ukazatelů kvality, které umožňují sledovat fungování jednotlivých center i celého programu.

„Ženy potřebují mít jistotu, že přicházejí na pracoviště, které splňuje jasná pravidla a jehož kvalita se průběžně sleduje. Důležitá je také návaznost péče při podezřelém nálezu a předání informací lékařům, kteří se o ženu starají. Právě důsledná organizace a spolupráce jsou základem důvěry ve screening,“ zdůrazňuje Miroslava Skovajsová, předsedkyně Asociace mamodiagnostiků ČR.

Elektronické objednávání a sdílení informací

Rozvoj elektronického objednávání má ženám usnadnit přístup k mamografickému screeningu a zjednodušit rezervaci termínu preventivního vyšetření. Lepší návaznost péče podpoří také elektronické sdílení výsledků. Nový standard elektronického zdravotnictví stanovuje předávání údajů o provedené screeningové mamografii a případné biopsii do sdíleného zdravotního záznamu. K těmto informacím mají za stanovených podmínek přístup také gynekologové a praktičtí lékaři, kteří o ženu pečují. Získají tak lepší přehled o absolvovaných vyšetřeních a jejich výsledcích. Zapojování poskytovatelů bude probíhat postupně v rámci přechodné lhůty stanovené standardem.

„Elektronizace má ženám usnadnit cestu na vyšetření a lékařům pomoci lépe koordinovat péči. Díky sdíleným výsledkům budou mít ošetřující lékaři přehled o tom, kdy žena mamografii absolvovala a s jakým nálezem. Budou tak moci lépe navázat na provedená vyšetření a podpořit pravidelnou účast žen ve screeningu,“ uvádí Karel Hejduk, vedoucí Národního screeningového centra.

Datový audit jako průkopník organizovaného screeningu

Mamografický screening patří v České republice k průkopníkům systematického sledování kvality preventivních programů. Asociace mamodiagnostiků ČR a Institut biostatistiky a analýz Lékařské fakulty Masarykovy univerzity vybudovaly dlouhodobý sběr dat, díky němuž lze sledovat počty vyšetření i zachycených nádorů od počátku programu. Na tuto práci navazuje rozvoj hodnocení v Národním zdravotnickém informačním systému.

Na vyšetření pravidelně od 45 let

Screeningová mamografie je určena ženám bez příznaků onemocnění od 45 let a je hrazena z veřejného zdravotního pojištění jednou za dva roky. Žádanku obvykle vystavuje gynekolog nebo praktický lékař. Za určitých okolností může žádanku vystavit i lékař přímo v mamografickém screeningovém centru. Seznam screeningových center a další informace jsou dostupné na **www.mamo.cz**. Pokud žena zaznamená změnu v prsu, měla by se obrátit na lékaře a nečekat na další termín screeningu.